

**NIEUWE
WEGEN
VOOR
MARIKEN**

IN POËZIE, PROZA EN BEELD

MONICA BOSCHMAN ILLUSTRATIES VAN JET WESTBROEK

NIEUWE WEGEN VOOR MARIKEN

Elke dag brengt nieuwe verhalen, waarvan de meeste al snel weer vervliegen. Soms gaat een vertelling langer mee, blijft ze kleven aan de tijd. Ze schikt zich en weet zich altijd weer door iemand herkend. Zo'n vertelling is Mariken van Nieumeghen.

Mariken, het meisje dat zeven jaar met de duivel samenleefde en daarna tot inkeer kwam. Niet alleen zij trapte in de val van de duivel. In mezelf en om me heen zie ik tal van variaties op dit verhaal over verleiding, zonde en vergeving. De zoekende mens die net als Mariken meerdere malen moet vallen en opstaan om zichzelf echt te leren kennen.

Ik kroop in de huid van Mariken en schreef een cyclus gedichten. Daarna gaf ik de gedichten een plaats in het verhaal. Soms citeer ik enkele Middelnederlandse woorden, om de oude tekst te eren. Jet Westbroek gaf het boek zijn vorm en maakte de illustraties, met het Marikenbeeld van Vera van Hasselt in Nijmegen als model.

Hier is ze, Mariken van Nieumeghen in poëzie, proza en beeld. Springlevend na meer dan vijfhonderd jaar. Nieuwe wegen voor Mariken, om haar ook nu weer thuis te brengen.

Monica Boschman

Op pad gestuurd met of voor een eenvoudige boodschap. Met wat anders thuiskomen, anders thuiskomen of niet meer thuiskomen. Dat laatste overkomt Mariken wanneer ze vanuit een dorpje in de buurt naar de weekmarkt in Nijmegen gaat. Ze doet boodschappen voor oom Ghijsbrecht, de vrome priester waar ze inwoont en voor het huishouden zorgt. *'Coopt al dat ons ghebrecht, bi mate ende bi gewichte,'* zegt haar oom. Hij voorziet haar ook van goede raad. Wanneer het laat wordt, moet ze niet langs donker struikgewas naar huis komen, maar bij haar tante gaan logeren. Mariken gaat op pad, kijkt onderweg en in de stad haar ogen uit. Ze koopt alles wat nodig is, haar mand steeds voller en zwaarder.

BOODSCHAPPENLIJSTJE

Herhalend wat ik niet vergeten mag:
mosterd, lief zijn, naar tante, uien
vroom zijn, kaarsen en azijn.

Zo nader ik de markt, drie mijl
en acht stuivers, de waren
uitgestald, wat een heisa

van mensen en beesten, geur
en geluid dringen in stegen.
Mijn blaren voel ik niet.

Het beeld van de stad
dat ik had, zwijgt
bij de mores van het marktplein.

Gewogen en afgemeten:
last op een rug
lust in een oog.

Het is te laat om in het licht naar huis te lopen. Mariken ziet het aan de zonnewijzer en gaat naar haar tante. In plaats van een welkom krijgt ze daar de ene beschuldiging na de andere over zich heen. Dat ze heeft zitten drinken, met mannen is meegegaan en de familie tot schande maakt. Tante spreekt haar aan met *'schimpighe woerden'* en noemt haar *'dobbel velleken'*. Ze zegt: *'Tes al maecht tot den buyck op rijst.'* Het komt niet van logeren. Mariken rent de stad uit, te ontdaan om nog aan de waarschuwing van haar oom te denken. Tussen de struiken huilt ze en vraagt ze wanhopig om hulp: *'God of die duvel, tes mi alleleens'*. Het is de duivel die haar smeekbede hoort en in het donker voor haar staat. Hij doet Mariken een mooi voorstel, palmt haar in. Als ze hem haar liefde schenkt en meegaat, zal hij van haar de knapste vrouw maken die ooit heeft geleefd.

NAAR HUIS

Verdreven uit straten van familie
ik heb er al zo weinig van.
Nu liggen ook de laatste banden braak.

Ik vroeg je te komen, vanavond
verwarde man met liefde
en duivel met daad.

Ik negeerde de maan, de zon
oprechter zaad, de bron.

Ik vroeg je te komen, daar ben je
ontheemd verwerp ik mij
met eigen handen.

Alles is beter
dan zo laat alleen.

VII

Moenen probeert Emmeken met zachte hand mee te krijgen en stelt voor ergens wat te drinken, een kruik wijn te bestellen. Het werkt niet. Emmeken ziet in hoe ze geleefd heeft, komt tot inkeer en voelt berouw. Ze vraagt Moenen om weg te gaan en haar met rust te laten. Nu Moenen zijn plan ziet mislukken, neemt hij Emmeken mee de lucht in, boven huizen uit, zelfs boven de kerk. Hij zegt: *'Tot in tswerck der wolcken wil icse draghen. Toornen hooghe ende worpense van boven neder.'* Hij werpt Emmeken naar beneden, in de hoop dat zij haar nek breekt.

TORENHOOG

Je zegt dat ik van jou ben
maar mij met eigen handen breken
durf je niet.

Was er een laffer wapen
voor laten vallen
dan de zwaartekracht?

Gewond
een woord van het lijf
neer kom ik, weer kom ik

waar ik ooit vertrok.
Mijn naam hervonden
op de bodem.